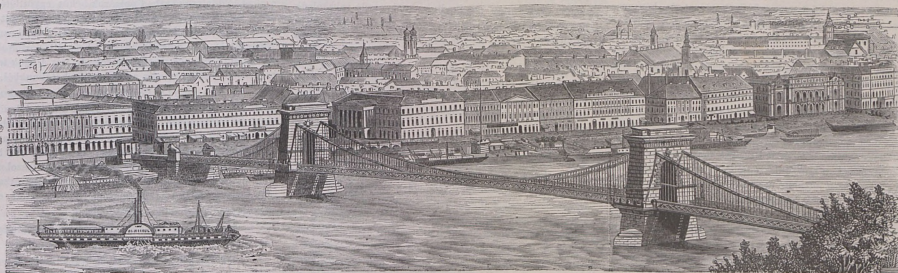

AZ ORSZÁG TÜKRÉ.

BUDAPESTI KÉPES KÖZLÖNY.

26-dik szám.

Fest. November 10. 1862.

Tulajdonos és felelős szerkesztő:
BALÁZS SÁNDOR.
Szerkesztői iroda:
Sándor-utca 16-dik szám f. em.

Előfizetési ár:
Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., évnegyedre 3 ft.
A lap megjelenik háromszor havonként, u. m.
minden hó 1., 10. és 20-kán.

Kiadó:
BALÁZS SÁNDOR.
Kiadói hivatal:
Egyetem-utca 2-dik szám.

A képeket rendszeresen keretekbe szokták foglalni.

E néhány sor is, melyet az olvasó e lapon vesz, nem egyéb, mint csupán — keret. Teljességgel nem ismertetés, mert arra Gyulának szűksége nincs; sem életrajz, mert arról, ki munkásságának s életének délpontján áll, biographiát írni idő előtti dolog.

Mindenki tudja, hogy Gyulai egyike a legbecsültebb magyar íróknak. Nem árasztotta ugyan el a lapokat a termékenység bőségszarvából, de épen mivel mindig nagy gondolat és lelkiismeretesen dolgozott, minden művével valóban gazdagította irodalmunkat.

Költeményeit gondolat, mélység és a szív nemes érzései, — elbeszéléseit élet, jellemzés és humor, szépműtani czikkeit nagy tanulmány, s polemikai éles dialectica s következetes észjárás teszik becsesekké.

Legnagyobb vétke, mit az olvasó világ ellen ez ideig elkövetett, az, hogy műveit még mai napig sem adá ki önálló kötetekben.

Életről rövidesen a következő adatokat említhetjük meg.
1826-ban Kolozsváron született. — Iskoláit 1846-ban végezte, s csakhamar az „Erdélyi híradóhoz” ment, melynek szerkesztésében pár hónapig vett részt. Majd gróf Teleki Domokos titkára lett,

s idejének nagy részét költészeti tanulmányokra fordította.

1853-ban lett a főváros állandó lakosa, s itt Pákh Alberttel együtt a „Szépirodalmi lapokat” szerkeszté, mely nem tartozott a változó divanlap-irodalom ephemerides-jei közé. Most is hasznonal

„Műveit a „Budapesti szemlében” és Arany János lapjában szokta közleni, s a jövő évben meginduló „Koszoru” rendes szerkesztőtársa lesz.

Gyulai magánélete olyan, minőt érdemel. Munka és szép családi élet képezi boldogságát.

Gyulai Pál.

és gyönyörrel lehet forgatni lapjait.

Beszélya közlöt tehát mint példálát a mély humorral írt. Egy régi udvarház utolsó gazdáját német nyelvre is lefordították.

Egy évig Berlinben lakott, s a korán elhunyt gróf Nádasdy Tamás társaságába a művelt nyugat egy részét beutazá.

A szépirodalmi tere „Petőfi és lyrai költségeink” című munkájával lépett, mely egyszerre nagy figyelmet gerjesztett. Azóta e tere munkálkodik legtöbbet s „Bánk bán elenézse” illyen munkáink legkitűnőbbike.

Pár év előtt nőül vevé Szendrei Máriaát, a szellemes Sz. Julia (Petőfiné) nővérét, s akkor Kolozsvárra költözött, hol a ref. iskola egyik legkitűnőbb tanára, s az erdő-buzgó tisztviselője volt.

Idő közben tagja lett a tudományos akadémiának és a Kisfaludy-társaságnak.

A mindinkább fejlődő irodalmi élet ez évben újra visszavonta a fővárosba, hol az írói körök egyik díszlet képezi.

sorozást visszaemlékezés nélkül szedni farságot munkája gyümölcsét: a felszabadítás munkája egy másik kivételben sok nehézséggel bükköny voltára kelte későbbök. és ez a felszabadult feketéket már világszerte és hazájukba Afrika szálitani, külön államat alapítani ezekben, ha fételt az ellenesség indultán fehérekül akadálytalanul látható ki saját javukra erőiket. Ilyen helyül legalábbiasan látzot Guinea partja, mely látta vérkonyk két elhurcoltatott gyermekeit és tehetet vol kiragadni két. E helyen alapított a felszabadult négrek köztrassza Liberia.

MARKOS MIHÁLY.

Elettani vázlatok.

Mi közzünk van a levegőhöz?

I.

(Folytatás).

Hogy olvasóinknak fogalmat adjunk arról, mennyi levegőt szívnak tíúdnökbe, mennyi mara abból testünkben és hogy ugyanazon idő alatt mennyi vórt szállít a sziv a tüdőbe az éleányek elfogadására, megjéjünk, hogy meglehetősen biztos becslés szerint, minden felnőtt ember napoként 60—70 font levegőt léleikbe is; ebből mintegy 1½ fontnyi marad vissza a testben, tehát oly nagy mennyiség, mely tetemesen meghaladja a napjában elvezott, mérő tápanyagok összegét, mert a teleleknak, víztől megszabadított része árgyáljat alatt a legértelesebb embernél sem tesz többet 1½ fontnál. Ha már a napoként tíúdnökbe szitt légnak roppant sálya így meglepő, mit mondjunk azon vértengerről mely napona áteszeredez tíúdnk erecskáján? Ha a szivet egy nagy vérdemenczeinek képzelmök, melyből a vér szakadatlannal oly folyamán ömlök a tíúó vérszertartóba mint ez az életben történik, s ha a tíúdnál töl az átfolyó vér felhagolnak, napoként 22000 fontot nyernék. Minthogy pedig ereinkben egyszerre csak mintegy 15 fontnyi vér fér el, következik hogy 24 órá alatt 1400—3000 vezetéjük a tíúdn keresztül törnek egész tömegét.

Hogy éleynövényünknek parányisága a lehető legjobban kizsákmányolassék, szükségés, hogy a meder, melyben a vérfolyam halat felede csak legyen. Különösen ott hol a testecské az éleányt elviszik, és a hol a test részének átadják. És valóban a hajszáledevények oly szűkek, hogy rajtuk egyszerre csak egyetlen vértestecske halhat keresztül. Míg a testecske ruganyosak, hajlékonyak, a sziv tüktetéses erőteljes, a vérfolyamnak utjában álló akadályok esékülök, mindaddig a testecske könnyen átírámlik a szűkesövénybe. De bizonyos körülmények közt, ha nagy növekedő akadályok, gýnge szivelés megrasztják a vérfolyamát, vagy ha a testecske elviszk ruganyosságukat, e szép és nagyszerű műszerkezet némely részében könnyen zavar támadhat a hajszáler hétnél, a vérfolyam pang — és ezt nevezük lobnak gyuladással.

A vértestecskeknek nemcsak alakja, hanem egyéj természeté is felette fontos, úgy hogy ennek esékély elváltozása már elegendő arra, hogy a testecske elviszise képességét, az éleányt magához ragadatlán. Ily változások pedig az életben sokféleképp állhatnak be; és ha mélyen hatotnak, következményük elkerülhetlen halál, mert az élet nem egyéb mint éleányfogyasztás s a vértestecske az egyetlen közvetítő, az éleány és az éleány között. Azért van például, hogy a szűngények egy alkatrészé, a szűngélely gyorsan kifolyja az életet, mert megfosztja a vértestecskeket képességöktől éleány vételére. A szűngélely elttel vérben, alakra és színe nézve az egészségesekhez hasonló vértestecske usznak, melyek mindamellel nemhétlenül el vannak vesztve.

A szűngélelyhez hasonló hatást gyakorol a vére a horszsz és a szűngényreger, melynek a narkotikum vagy bódító szerek.

Végülj tekták, hogy az ip egészséges vértestecske éleánytelv behatol az izmok idegek és szigerek szöveteibe. Mi történik ott az éleányról? Arra van hivatala, mondják, hogy ezen szerveket lassanakk elfegesse. Elfegéni? Hogyan éghessen el a testeket, melyek víz alatt vannak merítve, melyek különben sem oly érgények, s az éleányel csak akkor egyesülnek ha magasztok hősgnélj légalakba mennek át? Senki sem látta sola hogy a hus vagy szir s a testből kivéve, a léggel

értekezve közönséges hősg mellett égni kezdett volna. Ezzel tehát még tisztába kell jönnök.

Hogy az állati test, dacára szövetel nevösségövék ellég, annak oka egyszerűen csak az, hogy az éleányvívík a vér vízdábn aszomul, s így a test nem góltóhatja az éleánytelv egyesülést, mint megátóhatja például a fűzfőlány haszadt víz, mely jobbra csak az által oljja el a tüzet, hogy vérválzatlan képez az éleány és az égő test között. A másik kérdésre: miért és hogyan égünk el ily esékély hősg mellett? itt csak annyit felelhetünk, hogy mint alább érteüdjük, nem közvetlen anyagainak, hanem az azokból származó sokkal érgényebb átképződött productumok étégük el, s hogy az ily lassu elégtelenség a végtelben számtalan analógiát találjuk. Megjegyezzük még, hogy ezen égés állatugyanon vegyészeti vérdemenczeik jönek létre melyeket nyernék ha testünk alkatrészait közönséges tűzben égetünk el.

Tudjuk, hogy testünket azon mérő tápanyagokból építjük fel, melyeket élünk. Itt tehát a kérdés merül föl, hogy magokat ezen tápanyagokat étégük el, vagy más szóval, az éleányt felvetjük, zsírral, fejtérnyével, keményítéssel egyesítve vagy a vegyészeti követel az állati test, ki légerség — vagy a szobol gyárban, a szenet, vagy cukrot — állít szétbontja különböző légnemekre, savakra, alkalokra és szénásra, mielőtt az éleánytelv egyesülni hagyja? Ezen alternatívát a tudomány úgy döntötte el, hogy az állati test a tápszerkeket előbb más vegyületekké változtatja s csak aztán étgi el.

Mi befolyással van ez az élejtéslegyekre? Először is következik belöle, hogy még annyit éleány jelenléte sem elegendő az égési folyamat előidezésére, még akkor sem, ha a test telve van ily anyagokkal melyeket különben az elégethetőkhöz szokunk sorolni; mert az éleány csak akkor egyesülhet tápszerkeikkel, ha azok már átmenek az emleltet változáson.

Ennek tökéletesen megfelel azon tapasztalat, hogy ha valamely állatot tízta éleánybe tesznek, az abban élve nem válszik ki tetemes égési productumokat, mint midőn közönséges léggben élt.

Egy másnémi kísérlet ugyanezt bizonyítja az embernél. Bár mennyire gyorsítsunk léleztűnket, bár mennyire telítjük, vértünk éleánytelv, nem leszünk képesek testünk égési folyamat élénkébbe tenni; mi pedig azonnal megértünk, mielőtt ön-kénytelen vagy önkénytelen, homokt olysmány megzérbe, mi a tápanyagok amaz átváltozást elősegíti. És akkor az emberi anyag égés folyamán még oly léghen sem hágy alább, mely csak fél-annyi éleány tartalmaz mint a bennünk környező levegő. Erre nézve eleven példát szolgálhatnak, némely élt tájak magas hegyeinek lakói, kiknek csak oly vígan folyó életük hábr levegőjük csak félszer annyit éleány tartalmaz, mint az mely a tenger tükére simul.

Csak ezen böles intézkedésnek köszöni az ember, hogy oly kevésbé függ az elemi befolyásoktól, ez az oka, hogy oly huzomban el nem ég, mint a meggyújtott gyertyaszál.

A mi égéstök, és a közönséges égés közti különbséget legjobban megvilágítatjuk a közelébb merített példák által. A stearingyertya azért ég, mert a belén lobogó láng melege, a stearin légalakuvá változtatja és a légnemet izzóvá hevíti, az izzó légnem aztán egyesül az éleánytelv, és ezen egyesüléssel ismét oly hősg származik, mely új stearin mennyiségét gyújt meg. A gyertya égésére tehát csak három föföfeltétel: stearin hősg és éleány kívánatok. Tekintünk most azokat a résg zugba vetott tápanyagcsomók, melyek a gyufa felállása előtt általában használatban voltak. Ezek zinkbél kénsávból, vízből és a belölké, kifejtődő kénnyelből állotak. Sem a zink sem a víz vagy kénnyel szagában nem gyujtatott. A gyuanyeg csak úgy jöhetett létre, hogy a kénvas és zink szétbontó a vizet, szabadba tette ennek kénnyét, a mely azt meggyujtatott. Itt tehát a viznek előbb mindig alkatrészre kelte felbomlása, mielőtt az égés létre jöhetett.

Hasonló szétbomlásoknak kell az állati testben is végehmenie, és itt még megjegyeüdjük, hogy a szétbomlásoknak egyik föföfeltete az égési folyamatból származó állati melegség.

Hogy napjaink csak egyszerű-készter va-

gyunk kénytelenek mérő táplálékot magunkhoz venni, míg a légers, éleány felvétel szakadatlanul tart, számtal csak annak tulajdonítotjuk, hogy táplálékaink előbb lassanakk szétbontjuk s csak aztán étégjük el.

Csak néha történik meg, hogy több éleány veszünk fel, mint a mennyi a képzett gyuanyagoknak meglefenne, vagy megfordítva, hogy egyszerűen elégetendőt képzünk, mint a mennyi azonnal elégethetünk, azért pedig, testerülkökég vagy az emésztés után még sokáig gyorsabban léggünk mint rendszeren, hogy az akkor képzett anyagokat elégethessük.

Egészben és átlátszóan azonban az éleány- és táplálát felvétel mindig karöltve halad. Ezt könnyű bebizonyítani. Ha néhány hónapig, napoként ugyanazon órában megmérlelegjük magunkat, az azt fogjuk találni, hogy testünk szilya nem változott. Már pedig egy erőteljes felöltés ember, napoként 6 egész 7 font mérő, hig és légalakú táplálékot vesz magához, s miután e táplálékot nem mint anylakot, nem mint cukrot, szirt szét, v. válsztjuk ki magunkból, világos hogy ez anyagokat előbb átváltoztatjuk s csak aztán távolítjuk el a testünk. Az élet nem egyéb mint anyagcsere. Csak az alak maradványok, a tartalom az emberi alak medrében, folyton változik. Az embert test minden részéből folytonosan válnak ki parányi anyagok, melyek üres helyére, a vérből azonnal újat nyomnak. Ki e folyamattól kézzel fogható bizonyoságot kíván, az edzen egy kis kegyel körmére s látni fogja hogy a egy jassan bír, de folytonosan halad a köröm hegye felé. Ugyanez történik kisebb nagyobb mértékben a test minden részében.

Mondtuk hogy napoként 6—7 font különféle alakú táplálékot vesznük magunkhoz, s hogy napjában ugyanannyit válsztunk ki testünk tömegéből. Ebből azon meglepő eredmény következik, hogy közepsúlyú ember körül-belöl 17—20 nap alatt annyit vezet magán keresztül a mennyi saját teste nyom. Ezzel természetesen nem az van mondván, mintha e rövid idő alatt a testnek minden részecskeje egyszer változott volna, mert szervezettel számtalan egyes apró folyomokból áll, melyek egymástól függetlenek, és melyek mindnyegike saját meghatározott sebességével bírn, úgy hogy egyes helyek anyagi tartalmukat csak igen lassan eséklik ki, míg mások 20 napnál rövidebb idő alatt itt eségen megújulnak.

Ha már most azt tekinjük, mily viszonyban áll az éleány a mérő és hígítátszerkehek, úgy találjuk, hogy azoknak teljes ellentéte képezik; Mondhatni, hogy az éleány a testet közönyös teszi, míg a szűlár tápszerkeket szilya növekedti. Ezt azonban nem értjük, mintha az éleány pusztá jelenléte által kibéleltetné a mérő tápszerkeket szilyt, hanem csak úgy, hogy a mérő a szorosabb értelemben vett tápszerke képezte, ez szétbontja, mit azok felhalmozotak, ez emésztzi, mert hogy éleány, míg a testben marad, esékényen neveli annak szilyát, az az átlános természetzi törvénynek kivül, egy nevezetes tapasztalás bizonyítja, mely a téli álomtól avó állatokon tetteit. Ha a mormotát, míg dermost tagokkal téli álomtól alszsa, hosszabb időközben megmérlelegjük, azt találjuk hogy szilyában növekszik, dacára, hogy ezalatt sem ételt sem italt nem vesz magához; légeni azonban nem színt meg, s a ennál nagyobb szilya éleány vesz magába mint a mezzity a kizölgölés és kilégzés által veszt. Az éleány nagy része tehát az égés eredményével együtt benmarad az avó állat testében, s az utóblakot csak akkor légti ki midőn felébred.

Egy fogva fel az emésztő és tápláló eledelék valódi értelme, ezek viszonyban is csak a rombolás és újrápítók közt, örököl fogva fenálló ellentéte fogjuk felismeri, mely nemcsak, hogy nem benső meghasonlás a természetben, hanem inkább oka és következménye a benne csodálat harmoniának. Mert nem az a természet ezéjja, hogy alakokat hozzon létre, hanem, hogy életeket teremtsen.

II.

Emilive volt, hogy tápanyagoknak, mielőtt az éleány szánkányára lehetnének, bizonyos változásokon kell átmenniük. Az e mellett megjegyeüdjünk, hogy a tápanyagok részleteibe melyekben nem bocsáthatunk, mert erre nem kevesebb kívánatunk, mint alapvonalaiban előadni egy egész nagy

Kilátás a szigligeti várról Zalába.

A régényes Balatonnál a badacsonyi heg mellett fekvő szigligeti vár minden oldalról a legérdekesebb kilátást nyújtja. Ritka hely hol annyi érdekes pont, oly közel tömörösgében mutatkoznak. Ott van Hegyeshy, ('solánéz és Sz. György; történelmi nevezetesség helyek, melyekről költőink „édes bús” regéket írtanak. A szigligeti vár romjai most is fönnállnak, szomorúan nézve le a Balatonon el elhaladó hajókra. Nem jégen látogatják mert félre esik, a Balatonról azonban egészen meglátszik a szép nyári éjen a lassan evező csónakról nézve, épen nem költőietlen látvány.

Magyartörténelmi rajzok.

II.

a) A magyarok ős kora.

Különös, kiolthatatlan kegyeletet érezvén azon őseink iránt, kik e holt vérvökkel megszereztek, s orszá-

tudományt, a vegetant, melyet méltán nevezünk korunk lüszkeségének. Tekintsük tehát csupán a legfontosabb kérdéseket; tápszereinket, mely alkotórészei építjük el? Hol történelm ezen elégsé, és mik annak legáltalánosabb következményei?

A tápszerek, melyekket közönségesen éni szoktunk, testünkben előbb utóbb mind átképzettek hanem nagyon különböző gyorsasággal és könnyűséggel. Egész általánosságban áll azon szabály, hogy kiválték és mindenek fölött azon tápszereket bontjuk szét, mely eledeleink tulajdon rúszát teszi. Ki magyobbrészt hússal és csak kevés kenyérről él az leginkább a húst, ki ellenben öbb kenyeret eszik, az főleg ezt fogja szébtantani. Az élő ember oly vegetatív gépezet, mely csak úgy állhat fenn, ha vegeti összetétele s szilárd alkotórészeinek elhelyezése olyan a milyenk lennie kell. Már pedig élte folytán az ember sok mindenfélét meg eszik. Testének eredeti vegetületébe sok különböző anyagot felvesz és jól tudja, hogy nem képes de szándéka sínes eledeleit mindig úgy választani, hogy

szereinkben. A szébtantási folyamatra nézve azonban épen nem közönyös hogy hussal éntik e vagy csak kenyérről. A húst sokkal könnyebben és számszában szébtantjuk. Ennek bebizonyítására, gyakorlatban meggyőző kísérlet közül, legyen elég az említenünk, hogy egy kutya ha naponként I font húst eszik, súlyából vesztíti, míg ha naponta egy font kenyeret kap, nehezebb lesz.

A növényevő tápláléka által megóvja saját húsának szébtantását, mert mondta hogy minden állat azt az anyagot bontja szét leginkább, melyet legnagyobb mértékben vesz magához, a növényevő tehát a lisztneuen táplálék rovására él, míg az a kis húsának való felérvénye anyag, mit a füvekben lel, nemcsak vörövé hanem húsává válik. Ha még tekinthet vessünk, hogy a növényevők életfolyama sokkal csendesebb mint a husevőké, érteni fogjuk, amazok miért alkalmasabbak a hizalásra.

A husevő ha még oly jó dolga van is, mind felemészti, mind felhasználja azt a mit eszik. Es

Kilátás a Szigligeti várhegyről Zalában.

szervezete anyagának egysúlyát sola megne háborisra mert hízr akkor kénytelen volna mindig évi és ugyanazon ételle éni, mely t. i. egészen megfelelne teste összetételének. Szervezetünk minden oly anyagot melynek felhasználódása és tartós jelenléte az egysúlyt megzavarhatná, magából rövid időn eltávolít. Ki kétkednék benne, ha még oly keveset sejt is a chemiához, hogy a minden állati tápláléktól irtózó a csaknem kizárólag rizszel élő keleindaiinak szeme agyvele, ima ér oly anyagokból van összetéve mint elnyomóját és nevelőjét az angolé, ki hűseledeire csak czifraszág kedvéért tesz néha egy kis növényfélét.

Ha azon szabály nem állana hogy a legnagyobb mennyiségben felvett tápszerek leginkább bontotnak szét, akkor a bramin szükségképpen nem sokára csupa tészából, ura pedig a beef-steak alkotórészeiből állana, azt tapasztaljuk tehát hogy az ember a legkülönböző tápszerekből is ugyanazon anyagokat, az ember anyagát képi. Az emberi alak szilárd és marandóbbrezeire nézve tehát megjelölésen mindegy akármely anyag tulajdon táp-

szék származik azaz ellentét mely van az életvilon, ferge, mindig ugrásra kész husevő állat és a nyugalmas szemlélődésben élő, komoly növényevő között.

Hasonlót találunk az emberről is. Tagadhatlan hogy általában a kövér emberről, különösen az izomkban s az agyban az életfolyan, az átképződés sokkal lassabb mint a szikár ugynevezett madárhusu emberben. És így ezen élettani tapasztalat igazolja azt, mit Cásár a sovány Cassiusról mondott, s physiologiailag jelentőséget kölcsönöz azon szavaknak, melyeket Shakspeare az életfért remegő zarnokkal mondott:

„Let me have men about me, that are fat:
Sleek-headed men, and such as sleep o' night.
Yond' Cassius has a lean and hungry look,
He thinks too much: such men are dangerous!”

(Vége következik.)

Dr. Beszedics E. de.

gos létünknek eszokelt megalapították: szinte különös érdekeltséggel kérdezősködünk: hogy merre laktak ék eleinte, honnét származtak, és mit-soda a viszontagságokon mentek keresztül, mielőtt e hazában meghonosultak; és ha aztán a történelem felől e kérdésekre, gyermekded figyelemmel hallgatunk szavaira, ha szinte sejtjük vagy épen tudjuk is, hogy azok mondk országától valók, a hagyomány utjain nagyon is elváltotnak, s tárgyukat állítanak elénk, melyeknek eredeti színe s képe a távolhomálya miatt többnyire egészen kivethetn. — Ilyen, a népmondák és régészeti történetírás szálaiból összeszót elmesélés; az imént következő rajz is, mely ősapáinkat őshazájukból kivézetli s kétségbe tanúságok utján egész oda kíséri, hol azoknak tetteit s viszontagságait a biztosabb s hitelsebb történelem átveszi. De való, hogy őseink történelmének ezen hiányos szakaszát s olvasása oly kedves nekünk, hálás utódaiknak, sőt majdnem annál kedvesebb s érdekelőbb minél homályosabb: mint az igazi hívőnek a szentésgés biblia.

Hogy a hunok viszontagságai és bukta után a magyarok történelmét megkezdhesünk, négyzázésvet kell átgorunk, mert, ha azt, mi nemzetünkkel, ama kor-

rának szülei, amazok a himporok; emez tojáskaí által. A himpor szemekből bűmlatúra ragadják az embert midőn azokat élni mozogva látja a gorszó alatt, kik az első önmozgató lények a mindenség történelmében. Csillag fény, bolygó, ég és föld kelleknek, hogy elő meglegyenek a megérettjenek, a nélkül megfelelő tojáskaikkal együtt. Ugy látszik, mint ha a himpor himporattal a nap fűt, ellenben a tojások úgy nevezet azokat a föld lényait volnának; a hamok kítve a nap sugárainak a fűg viszontagságának, mint a hátrább elme, emezek visszavonulva a nyilvánosság elől az anya homályos méltében, a szerénybök félénk nőlelem módjára: a virágzás ideje az ő szerelmök korszak; ezt kísérik a nagy mezejező napok a párosulás, nemzés, kéjes, titokteljes perczei végül, midőn a himporcsók beelőpölendők, bele delezetnek az anyába, bele a tojáskaikká, s ezek lnyében, csirákká fogantának, melyek mind a két nem magában foglalják, s fajajukat öröklék ujra meg ujra megszülik.

De itt sem lehet ám megállapnunk! Mert ez

most történik így, midőn már tán évmilliók óta itt vannak a növények, itt a virágok, itt a csirák. Nem ezöböll itt a mi kutatás és buvárlatunk ezója, hanem az ősi ásiarok s ezeknek az első öt anyatójáskaik és az öt himporcsók, s ezek nyomán a kéfés itt az; így: hol, mikor mikép s miöb lettek, természet képződtek az első, az eredeti, az öt anyatójáskaik és himporcsók, melyek aztán csirákká egyesültek s termettek?

E kérdésnél megáll ugyan kissé az ember esze, de végtére is csak nem gondolhatunk mást, mint hogy az anyaföld és a nap összeméltetése által elemek s azoknak parányit itt a földön az öt himporcsókakat megértő öt anyatójáskaikat s magokból eredetileg, közvetlen megalkották, s elszervezték, aztán pedig csirákká összelényesítették, melyekben mind mai napig folytathatjuk köztve teremtői munkásságukat, az őket életbe, őstörté, seztő mindenség s mindenségesköző ősi anyakeleiben! Ugyan is;

Midőn a föld a nap hatása alatt s annak melege s fényében megtermékenyedett, azaz bizonyos

anyameleg állat-otba s forrongásba tetetett, akkor váltak ki az elemek általános elevenkedéséből, az azok parányiból szervezett öröklő megfoghatatlan alkotók, i. e. az ősi sejtecskék, vagyis az öt himporcsókak meg az öt ótojáskaik, egymást vonzó s feltételező egymáshoz tartozó seregei, melyek összeröpsztve az ősi-csirákat eredményezték, s a növény világot s annak családjait, örökre megalapították. Ezen öt himporcsók, az anyatójáskaik s ősi-csirákat az ősi-csírán az ősi-csírán a szervez életbe bocsátóják, azt megkezdik, s folytatva örökíti nem csak, hanem tökéletesíti is fölök fölra egész az állatiaságig emelkedve, ugyan ezen öt himporcsókban az ősi anyaföld felület e földön, mint az állat először felület s föllelegük; míg az ember-alkotban először felület s szellemi életet élni kezdi. Ezek azonban később leendő tanulmányunk; ezzel csak az inétt elönni termett és himporcsókak, tűzzük ki legközelebbi értekezésünk tárgyát, illetőleg híseit.

Földi.

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

A rabszolga álma *)

(Longfellow.)

A rizsföld mellett felkúvák,
Közében sarlaja,
Melle kítárt, s a homokban
Füdtört zsilált haja,
Szendr ködében s árnyain honát
Ismét látá vala.

Álma vidékén zugva folyt
A buszke Niger át,
Palmák alatt ő, a király
A pusztan újra járt,
S hallá a béczárdt jövő
Karavánok zaját.

Gyermeike közt láta megint
Sötét szemű nejét;
Nyákan csögték, csókolgatók
És megfogták kezét!
Az alvó pillán egy köny fakadt
S folyt a fövénybe szét.

S gyorsan szaladva vágatott
A Niger mentében;
Arany vala a zabola
S csöryöge rémesen,
Jó kardja ménté tomporát
Védte szentelen.

Mint vértörp zászló reptél
A flamingó maár; j
Napestig tute a sikon
Hol tamarind a vár,
Mig a Kaffer kunyulokon tul
A tengert látta már.

Hallá éjfel az oroszán
S híéna mint vót,
S a vízi ló mikén csörtet
Ha a nádashba dölt,
S mint dobonyés hangzott ez a
Szép atómők előtt.

Az erdő miriád nyelven
Szahadásról dalolt,
És a víharakn oly hangos,
Szahad szózatja volt,
Hogy megrezzen az álmódó,
S mosolylyal válaszolt.

Nem érzé hajtsár ostorát
S az égeto napot,
Halál deríté álmait,
Sholt teste fekszik ott,
Nyítt béklyó, melyet a lélek
Széjelőrt s eldobott.

LÉVAI JÓZSEF.

A visszatért fecske.

Regény

BALÁZS SÁNDORTÓL.

(Folytatás.)

ÖTÖDIK FEJEZET.

Nagy tervek.

— Na hiszen épen jókor érkezik a tekintetes ur — riadt rá mint egy harcsi kürt a felesége — legalább tanuja lehet, hogy miként vagyálazék és becsmérlit it az embert tulajdon saját házában. Hogy a menyörgös...

— Hát illik ez egy uri famíliánál! — tőrogatá Bájvolgyiné felüjt képpel és spanyolviaszk színű szemekkel — a társakodóné nem esélő, s még eszéledel sem bánik így egy valamire való emberrel.

— Nem meg mondtam, hogy e lesz a vége; — dörmögő a lakatos, ki nehogy valami emberi embertelenségre csatlósítsák, mind a két kezét nagy kénye alá rejtette — de egy kell neked, ha fedjere hagyod nőni az asszonyt...

A légyesapó mit sem szólt, de annál ijesebbben, és rémesebben sühogott a légében s mind jobban jobban közelelt az utjonnan érkezett szeméi és fülei felé.

Ugyan ily irányu mozdulatokat vivén véghez a centrum, a jobbszárny sőt az ellentábor is, a jámbor fűszerkereskedő nem látott más mekkülést a folyvásti hátrálásnál; minthogy azonban a hátrálási terület igen szűk volt, az ügyefogyott férfianak nem maradt egyéb hátra, mint hasát jól bevinni, s szeméit s füleit a légyesapó mind fenyegetőbb rohamai ellen feblongatásoddal és gyors kézhárdarókkal védelmezni.

— De az istenért, hát mi történik itt? Si-ránközök a jámbor férfi.

E kérdés új, támadási roham, új zsjab követte. A jámbor ember győnge hangját elfojtotta a harcsi zaj.

— Teringtélt! hát szóhoz juthatok valahára! Kialtá a vízezfűlladók kétségbeesésével megragadva valmit a mi épen kezegyebe akadt. Minthogy azonban ez a valami a sors csúdatós szeszlyétdi a Bájvolgyiné asszony fejébe volt, mi természetesebb, minthogy az illető delnő egy szivszagató sikollást hallgatott s minthogy ezek vagy pamag nem volt kézigyében, hát a közvetlenül mellette álló lakatos vállára jümt. Azonban szerencsétlenül, mert a harcsi tüzfő lángoló férfi (szándékosan s vagy esetlegesen? soha ki nem szűli) ugyanezen pillanathon állást változtatott, a minek aztán természetesen a keveztesze az lón, hogy a többször érintett delnő a milyen hosszú volt, olyan hosszú nyalt a padlózatn.

Hogy a jóváltás lakatos mester ez eseten hangos halotára fakadt, az bizony nem igen volt valami nagy szép vagy lovagias dolog, de ugyan ki várt volna tőle más, s megérte a körülmenyeket?

A delnő e pokoli gúnykazajra rögtön magöbözött, s miután fejétkét és ruhájátjaí kelleff rendbehozta, oly hangos sirás és zokogásban tört ki, hogy Antal, ki azon ürügy alatt, hogy az olajos meg ürúrázs korszókat rendezgeti, a magazinum ajtaja mögött hallgatózott, fűtyülni kezdett örömben, s a Pepinek jól megébzálta az östökét valamely mindig kéznél levő ürügy alatt.

A fűszer és vizes kereskedő erőlyét is annyira megtörte e rika és fájdalmas látvány, hogy minden bátorsága azonnal továtúni, s a kopasz bomlokát és fejélagját nem vakargatta volna mind a tíz körmivel, azt lehetett volna képzélni, hogy a fűszer- és vegyeskereskedés szobra van az ajtóhoz dölvé. Nem egy teringtélt, de egy jajt sem volt képes kinyösörögni.

Látható tehát, hogy a helyzet Szabó Jakabné asszonyságra nézve kedvezőleg alakult. Sietett is felhazsálni, s a valódiilag csak asszonyok által birt szónoki tehetséggel előadvány szive ügyét, nem csak „bűle ferjét” teremtelté, ki isten igazában, hogy feleségétől külön házában büntalmaztatni engedé, hanem egyzersimind a dorok lakatos mesterek is ugyan csak odamondogattak, s egész kezen kiadta az utat, kijelentvén, hogy ha még egyszer látát bémerszti tenni a ház küszöbén há csak egyedül magának tulajdonítsa, a mi lenni fogja.

— De kedves sorsragozny, őstítsk meg egy-mást; — monda a bántalmazott férfi, bíz isten inkább a bájtya kedveért, mint magáért ongesztelni iparkodván a felbőrsült asszonyt.

— Kedves sorsragozny vagy... az... uram bocsát! színte kimondtam sinek és minek! Horaja el magát a házámból az ur, mert ha egy dézsa vizet veszek...

— De kedves feleségem! kialtá elszörnyőlködve a fűszer és vegyes kereskedő.

— Mit? Tán bizony még pártját fogod? Különben az egy olyan úgírtolt, a milyen te vagy, könnyen kitélek, Nos? miért nem ragadsz botot, vagy fokost? Mert nem veszes agyba főbe? hisz könnyen megteheted, hisz én csak egy szagny, gyámoltalann asszonyt állat vagyok, ki 26 esztendő tartó jószágos hűségemért ugyan mit is érdemelnek egybeht.

E szavak után mikel a gyöngédöl helye szive mélyébe, szive mélyéges fenekébe tiváltozt, természetesen a könyök és a zokogás következett.

Ezt a vonítást nem egy olyan szelid, vértől iszonyodó úgírtolt, mint Szabó Jakab uram, hanem egy valódi, afrikai tigris sem állhatta volna ki szó nélkül. Csuda-e tehát, hogy a légyzivári férfi oda rohant feleségéhez, átkarolta izmos derekát (már a meddig béerte, mert egészen nem érte át) s égre földre kérté, hogy csak ne sirjon, inkább beleegyez minden kívánságába.

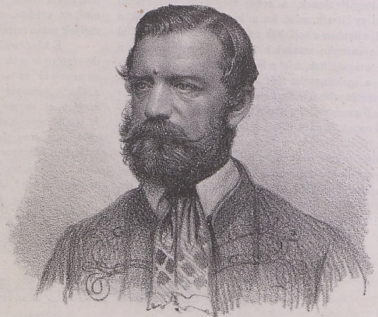
— No hátván, kialtá elszörnyőlködve a lakatos mester, most már csakugyan elhordom magam, mert látom, hogy egy magával jól tehetetlen gyámoltalan ember lett belőled, a ki vönségre viláig csufjára válik. Megyek mert nem menthetek

*) A „kalföldi lantból.”

ORSZÁGGYÜLÉSI ARCZKÉPCSARNOK.

Gróf Pálffy Lipót.

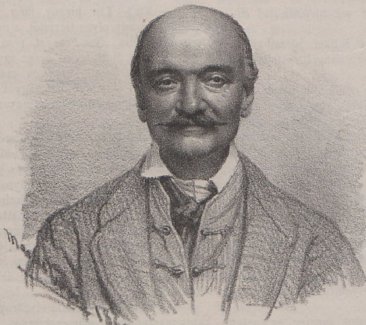
Gróf Berényi Ferencz.

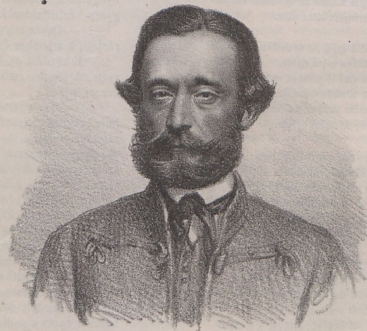
Elek Mihály.

Gr. Andrássy Aladár.

Grabarics Ernő.

Orczy Andor.

meg, s megszokd a szivem, hogy nem gótlalom meg romlásod, Isten veled!

E szavak után a lakatos mester egy szárazok tekintettel vetett ügyefogyott bájiára s bosszuan és bánatosan elhagyta a szobát.

— Be ne tegye többé házamba a lábát ez az ember, azt mondom! földök! Szabó Jakabné tejjaszasszony meg hangosban vanonita.

A gyómalatlan ember azt mondta hogy nem teszi, ne féljen; s aztán kisértet neszese után.

Ez épen akkor nyitotta ki a kapu ajtaját, — Ócsém, ócsém! megállj egy szóra! kiáltá a gyómalatlan ember.

De a lakatos mester nem állott meg, hanem haragosan berántotta maga után az ajtót.

A gyómalatlan ember egy darabig sóhajtozott, vakargatta fejét, intett a tornáczer sáránköz. Tercsik néni hogy menjen a kertbe, s aztán visszazakart téri feleségéhez.

De ennek ajtaját zárva talála.

Halkan kopogott. Semmi válasz.

Ismételte kopogását félénkebben, de valamilyen hangosabban.

Erre már aztán érkezett válasz: egy velő hasagató üvölés: ki az?

— En vagyok! sobját a kopogatót oly lágy hangon, mint legfrissiben érkezett grojer slágy.

— Tán bizony megakarnál verni! földök! egy bizonyos hang — nem bocsátok be.

Nehéz lenne elhatározni, hátkodott vagy örült-e a körülényen a gyómalatlan ember. Anya nény hogy még kis ideig ott állógott, aztán nagy szontolódottan visszakulogott holtjába.

Itt aztán beült kis ketteczébe, Hanem bezeg nem tiltott ám pipára mint máskor szokta, hanem lehajotta fejét tenyerébe s kibámolt az ablakon.

Az ablak szembé egy kofa fonatost állt, s mint hogy meg nyeneske volt, azt hitte hogy ötöt bámúja és egyengetni kezd kendőjét, pedig a gyómalatlan ember csak a semmit nézte. A járó-kelők mint máskor most is köszöntöttek, (mert igen nagy becsülésben állott Kecskevárón) és is megbolliatolta fejét annak rendje szerint mindegyiknek, de senkit sem ismert fel közülök.

Igy ült darabig, midőn hirtelen úgy tetszett neki, hogy a felesége meg a Bájvolgyiné alakját látná az ablak előtt elsbuanni.

Utánuk nézett, csakugyan ők voltak.

De szeretet volna utánuk menni! Igen ám, ha mert volna!

Valjon hová mennek?

Hát azok hitzen sehová másóvá, mint a kis lapát utczára Hites Mátyás uran házához, a hol már befogya várta étek a négy ló, hogy Srágházra szállítsa. Szógházy bárnőchez, mint azt Bájvolgyiné nyeloz o. ért, forintokban még a mult vasárnap kialkudta.

Mert a kérdésben forgó térsálokodó ezzel az eladósodott bárnővel lépett szövetségbe, s ennek természetén homok sivatagot, s szébbillele romladozó vén házát, vagy mint nevezni szokta, „vár kastélyát” beszélte rá hig velőji asszonyára, mint olyan tekintélyes vén uradalmat, a melyt aztán egyszerre urai tenné a Szabóy család.

(E kastély s uradalom bővebb ismertetése az olvasó engedelméből más alkalomra tartatik fent).

Az előre értesített bárnő (a kívül szintén lesz alkalommal jobban megismerkedni) kérvényre várta vendégek, s a kávé után engedelmel kérésre, hogy makacs náthája miatt maga nem vezetheti kedves vendégeit? feltérte őket, hogy tegeyenek egy sőt a „parkban” a hol aztán a „kastély” fekvését és külsőjét is jobban szemügyre vehetik.

Természetesen, hogy megtetszett nekik. Egészen elváltak általá bájolva.

Midőn Szabó Jakabné tejjaszasszony Kecskevárára háza érkezett, a tele hol már épen a „Kék Feostek” felett állógott, s onnan népegetett egy gyómalatlan öreg embert, amit az udvaron alá s feljárók, és egy epkedőkis galambot, ki a tornác fel-futó kőr sírodagát és sobjalozik.

Szabó Jakabné tejjaszasszony férje mellett oly búszkén haladt el, hogy még jó éjszákjait sem viszonozta: (A szégyén gyómalatlan ember még azt sem merté megkérdezni, hogy hol jár az istenért ilyen késő ideig? Pedig már a százbán volt

a sző, eléje futó leányának pedig csak annyit mondt, hogy hát te még sem alszol? eredj fekködd! Aztán térsálokodójával együtt szobájába vonult.

De sem az öreg ember, sem a fiatal leányka nem mentek meg alumi.

Ott járalkák még jó sokáig a csöndes udvaron, aztán pedig egyszer csak egymás karjába borultak és cirkáltak.

A hold pedig megvanné a sirmas jelenetet, szó nélkül odább ballagott.

Sevilla.

(Folytatás.)

Sevilla utczái általánosságban tekintélyesek és barátságosok. A házak „megas díszépületek” nek nevezhetjük, mint egy ismeretes dalban olvasuk. Átalában közép nagyságúak és legnagyobb részt vakító fehérsejűek mász burkolattal vannak ellátva, a mi nekik ünnepléses külsőt kölcsönöz és ez meg neveltetik a virágtokegok által, melyek a ciradás balkonokon díszlenek. A házak belső elrendezése, csaknem római modoru és mint mondják, csakugyan a szomszédos Italia város épületei szolgálták volna ehez mintául. Minden épületnek ugyanis van egy négyzetű előcsarnoka, mely egyik oldalán az utczára nyílik, a másik oldalán pedig egy nagy vas rostélyóg áll, egy tágas és az épület középpontján levő négyzetű udvarral ill. egybekötöttésben. Ez udvar, a Patio, a helyiség minden lépcsője és folyójának egyesülési pontja. Ennek szélelőit fordítatik a legnagyobb figyelven. A talpazat csaknem mindenütt márványtáblákkal van kirakva. Középen szökőkút lövellő föl viz sugárait, rózsálmokból és más dísznövények között elrejtve, vagy narancsfültké beférnyáva, vagy legalább virágdedényekkel körülvevő; a két medenczében arany és ezüst halacska játszódoznak. Körösökül vagy legalább a Patio egyik oldalán egy ivcsarnok áll, márványoszlopokkal, az egyszersmind a második vagy harmadik emeleten is ismétődik. Ebbe nyílnak a földszinti lakások, melyek legtöbbször alak fél-küllek és üveg ajtókkal vannak ellátva. Az udvar földelzét vagy az ól szőlőlugas sűrű fesszke képez, vagy pedig a forró nyári napokban vízben naperyőt fesszelenek ki fölötté. A ház és udvar mögött gyakran még kertecské is létezik, vagyis második Patio folyosókkal a sétákra. — Nyárban az előbbirt mint elfogadósárlásági- és családterem szolgál. Az árnyas lugasok beható-rozatnak, a lig szökőkút mellett asztal terítéssel, a két folyosóra (séta) állt a napi munka után, este gitarré-ozni és énekelni is szoktak. Mintán a Patio vagy egészen nyitott, vagy csupán az egy rostélyóg által van elzáva az utczáról kényelemmel meglehet látni, hogy mi történik a a házban. A vendéglők és kávéházak szintén így vannak berendezve. Eképen Sevilla a nyilvánosság szellemétől van áthatva, mint dél Európának egy városa sem. A házak különben szabály szerint csak egy család lakja, mintán a jó izléshez tartozók egy egész házi bírn rendelkezésé alatt^{*)}. Ennél fogva a város területéhez képest a népesség száma igen kevés és a sok üresen álló ház lehetővé teszi, hogy a szegényebb családok is egész házák bérelhessenek. Az alsóbb osztályok a külvárosokban szorninak össze.

A sevilleiak most az ósidők kövségét fogyasztják. Gazdagosokat atyák öröksége képezi, melyek csak a böles élvezet által lehet fontantúnak. Ez általában mindezen előt és a drága tekközistől avakodnak. Egy székizhál páholy és egy pár széplő vagy aszvár teszi rendszeren a legnagyobbi fényűzést, mely egy gazdag családnak meg van engedve. A családsg minden fény nélkül szokott megjelenni. A koszik általában igen egyszerűek és némely Karosse-ok alakjoknál fogva még a mult századok látszanak származni. Természetesen nem

szabad felednünk, hogy az izléstesebbek, külföldön készült koszik 2—3000 realtú adónak vannak álvéve. És így örömebbek meglegészenek a helyföld készítőimel koszikak. Más tárgyakban azonban a külföldi iparral kell magukat kiségtetni. Így a finom kezrték és a legdrágább női kőpenyék Perisóhó kapját. Szóval minden származnak a legcsézők is, melyek által a női illozetek egy részét képezik és egyszersmind fény és ellendülési fegyverrel is szolgálták. Dél-Spanyolországban és általában nem szenved hiányt a drága butorok és gazdagon díszítettek szobákban igen és város közepé ifján fekvő vendéglő, melyben szálva válogt ifjan pompás külsővel bír és a Patio általában nem szenved szűkséget a szépségeken; de meglehetősen tágas szobák csak négy fehr mészlalakkal volt szőnyegzve és egész díszitményét csupán egy félív párv nagyságú tükör képez, egy zöld látozával tenné tábori így kis asztal, néhány szé és egy szalma lábszőnyeg és az ablakon egy pár vértipos függöny — képezte szerény szobám egész butorzatát. Azonban ezt egészen cserélendő el némely palota pompás termelvei. Ha ablakokat kora reggel megnyitván, a szomszédház terrassáról a legfinomabb, legédeseb virág illat ömlött élm. Az ókorbeli Mihálytemplom tornyáról a gölya reggeli üdvözlettel kelepelte. Nem sokára aztán meglehetősen katonai zenar vonult el az utczán és az egész szomszédok által a világ az ablakokhoz és a balkon szíre. Én e közben egész kegyvesen szürösötlen léhoztam, mivel a kávé egész Spanyolban csaknem évezetelhetlen, a chocolate pedig, melyet minden parasztházban fölaltálnak, kivételesen közpészerti. A mi az élemezést illeti, a spanyolok reggelként nem elegeznek meg egy pár tojásslal, hanem megkívánják befeastekajukat és a sonka szeleteket is, és még óra fél nagy pontossággal mennek a vendéglőbe és lefekvés előtt még szintén meglehetősen vacsorálnak. Fogadómában a lakás és ékezés díja egy piaster volt.

A nagy melegség, mely a balkonok fekete ércz anyagát gyakran oly forróvá teszi, hogy alig érinthetők meg a nélkül, hogy az ember kezét meg ne égetné. — Kényszeríti a lakosokat nappal házak árnyas udvarában maradni Midőn azonban a nap letűnik és hűvös lesz (júniusban 9 óra fél), az utczák emberekkel telnek meg. Mindeki sétára sétát és a vég ifjak tombolása kik gitarrak szó mellett dalolva és fényörseve vonulnak át az utczák, késő éjjel elv. A legnagyobbat zaj mindig a Triánud urak, a káfévezetők, bajszógöyök, falvások és cigányok negyedén és az idegenek, kivált francia úloányban, nap lementé után alkut azba és városrészt messzebb fekvő utczára mennek. A számos koremsa ajai előtt elvetemült emberek csapatái állnak, kik az elhaladókat folytonosan boszanatják. Ha pár Majos vetűdők között, rendszeren összehűzőkés keletkeztetik, melynek azonban ritkán van komoly eredménye. A majosok által az alsóbb osztályokbelieket érik, kik alsó Andalusában nevezetesen Sevilleában találhatók. Ezek ifjú nőtlen emberek, jó birtoku polgárok íák, kik pénzékeztet valami nagyt is tehetnének, ha nem csak a caballerot akarnát járszani, nőneket udvarolni és minden áron kalandot keresni. Rendszerint némileg phantastikus modorban öltöztek. Selyem vagy bársony szövetű rövid dolmányt viselnek mely gazdagon van himezve és a bőj-eapanlettek egy nevével vannak ellátva. E dolmány két zsebéből öggy sárga selyemkendő szöglete lóg ki. Ehez vége a pipák mellény is. Eképen kicsipve, a majosok a legnagyobb hatenkedéseket követik el és így tessék mintha mielőttük elakarnának nyelni. Ha lett közöltk isszettelalkok, többnyire küllött kalandják és hátustettei bebeszélésére, egymással vetélkedvén, rendszeren csakhamar viszály keletkezik közöttük. Ekkor szitkok és káromkodások törnek ki mik végre a legfolytegetőbb alakot ütlik. A nép kört képez körülöttük és a bosszus majost még inkább tüzelik a küzdelemre. Erre a két ellenfél dolmányát leteszti, koponyát, hogy azzal az ütéseket elhárítsa, balkárjára veti és 8—10 lépésnyire egymás felé hajlított testtel állnak szembe, a nevük (tör) hátra tartott jobb kezükben. Mithely az egyik támad, a másik is kitör és gyors futással kerültek meg egy egymást, mind ketten hátukról karván egymáshoz jutni. Végre néhány ütés történik és egymás börtét egy kisére kölcsönösen folkarozolják,

*) Ugyan e szokás uralg Palmában is, mely Makorra fővárosa (35,000 lakos), hol sok, de többnyire elcseszényű népmes messze terjedő épületek bir. Mindazáltal, azáltal, hogy a főváros minden utczáján, egek közöl egy sem képes magát elhatározni, hogy bérlelt fogadón be, mivel azáltal a jó izlést sértene meg.

melylét a dolg jó volt van téve. Ha pedig egy ma-
jos ismeretlen eljelen jön össze, nem ritkán fordul
elő az eset, hogy a vajudó helyeget szét. A ma-
jos szitkozódik, tombol és dühöng, mintha ellenfe-
lét darabokra akarná tépni. Ha az azonban nem en-
gedi magát megsejtesíteni, hanem hátrazótartó és
hallgatagon előre lép, ez a legnagyobb elkeseredé-
sége lesz az andalusinak!) a majos halgan engedni
kezd és egy éle által más fordulatot igénykér adni
a dolgok és végül úgy tesz mintha ellenfeleének
apja lenne. Valamint a férfiak úgy a nők közt is
vannak majosok, mint azokat nevezik, kik férfias
tartást szemelgetnek. A legnagyobb gondtal és a
lehető díszszel és ábrándszíndzen öltönek, minden
nép táncot tudnak járni, guitarre-ot játszának,
minden dalt és romanco-ot énekelnek, a navaját
fordítják, szivaroznak és kizsámított pillantások és
mozdulatok által a férfiak tekintetét magukra vonni
igyekeznek. — A majost legjobban megleheti is-
meretlen tanúja a guadalquivir színházban, mely a
Trianahoz tartozik. Itt csak nemzeti öltövényben szabad
megjelenni, ha az ember nem akarja magát a
kidobás veszélyének kitenni. Ez a legelsőből népo-
színi színház, hol borzasztó dolgok történnek.
Nem csak műve a kalapatok fontatják, színtelenül
dobozóznak és döszölnek: meg az előadásba is
belehozzák, a színeszt szerepből kisodorni igyeke-
sznek, itallal kínálják meg, főhanggal gyallaznak
és gunyolják, szivják a legnagyobb nevelésellen-
ket engedik meg maguknak, még pedig a legna-
gyobb vad lórnával. — Illyenmű népszínház még
több is van. Ezenek kívül Sevilla még két nagyobb
színházba bír a felső és közép osztályok számára,
egy nevezetesen a főszínház (Teatro principal) és
a Campana. Ez utóbbiban az ugynevezett „Say-
nettes”-ek adának legjobban. Ezek a francia vad-
devilkehek hasonlók, azonban csak egy felvonású-
ak és kevésbé vígjátékok, mint jellemfestések, je-
lenetek a nép életből, melyekben a megfelelő táj-
képeknek megtartatnak.

(Vége következik.)

Tíz nap története.

— November 6-án. —

E szürke, rideg hónap első napjai kőnyek-
től ragyogtak. — Ragyogtak, mert az emberek
— könyvek és kegyeletűlök is fényezésést
csináltak.

„A halottak esteje” a keresztény világ egyik
legkeltőbb ünnepe. Van egy nap az évben, midőn
megszünnik az emberek átlós, édes, zajos szib-
yására, s az élok fölkeresik a csodás sírokat, s ott
— a mulandóság földjén — szivők csupán
azokért dobog, a kik voltak, és ma már nincsenek.
A lámpa, melyet fölgyújtanak, ki nem alvó emlé-
keztülök, a koszoru, melyet a sírkövekre tűznek,
a sziv tiszta szeretetét jelképezik. — Így írják, a
költők.

De az élet más képet ad.

Van egy nap, melyen az emberek kegyeletű
fényezésű, vagy szokása által a temetők fölüllesztet,
mely a csend és magány. Az élet egy napra dívisi
minnen tarkságát, megható és visszalétszó képsé-
t, zaját és lüszágit, nemes és hétköznapi érzéseit
a sírkövek között. Midőn a mély bánat szom-
szőségában megjelenik a színes, s a szeretet által
valóság kifejezése mellett a látványgy mosolyra öpen-
ny, mint az életben, csak hogy ott a gátlampák,
itt a síri mecsetek vetnek rá — világot.

Ha az idő kedvez, — mint költőnk, — tús-
as és bős-körök, irt fogatok szakadatlan sora, s
fyalók járók elfoghatlan raja siet a képek-temető felé,
s a portnyé, mely a szomorú Ripens-körház
nyakötőmege mellett a légben kavargol, minden
pillanattal úgy meg irt csoportokat nyel el. A temető
kőfalain kívül mindig jóvá-menő kocsik, és hullá-
mzó kövek mellett nagy sátrak állának, hol a
koszorúkat, bokrétkákat, mecsetek árulják; s a
kapu mellett nyomorúsággal meglátogatót szü-
kölködő szomorú lárnával kéregetnek: „istenért,
istenvevényen.” Benn a sírkövek mecsetek világlátó
fenylenek: a rideg hatákon mindenütt virág, ko-
szoru: az utakon pedig járó kelt népmogyók,
mely néz és beszélget, mosolyog és könyez, szivar-
ozók és sietve rohan.

Azok, kik kedveseiket veszték, s vesztés-
güket az élet minden újabb örömei közt sem bír-

ják feledni, gondallt ápolott sírokat mellett könyeznek
és imádkoznak. De köny és imádság óhajátuk a
csodától és magányt. Az ima elszáll, mint elriasztó
tálgamb, a köny zaklatatlan szivárog vissza a
szívbe, midőn a tömeg zajong és bámszöködik.

De ne nézd e tarka tömeget, mely bámulni
is, s ünnepelő kárvárat csinál: ne nézd a nőt, ki
tűn új kedvesét karján keresi föl ávszattatott
sírját; hanem menj el a nagy roskadó dombhoz, hol
egy fiatal gyermek, utolsó helyi keresetének filléret
szétt takarította magát, hogy édes anyja sírjára egy
kisi viaszgyertyát gyújthasson. Ez meghát: és ál-
dani fog a vallásosság és szép ünnep, mely szí-
vedet a részvét megleivel árszattolta.

Azutan látogass meg a jelesek sírját, ki-
ket az idő feledni soha meg nem ta-
nítand; s mindíg fogsz ott találni néhány nemes
szívet, melyek a nemzet vesztéseitét fölvsztás sa-
játjájá gyának érezik. Ez megviszgatand, és többé
nem fog bántani a gondolat, hogy az ember sehol
sem tud több lenni, mint ember: egyik nemes és
kegyeletűlök, másik könnyelmű és élvadász.

Ha azonban a temetők költészetét szeretet,
ne keresed azt nagy városokban, hol a sírokat által
látod a szép emlékek kirakátulát; hanem menj egy
kisi faluba, hol zöld domboldalon fekete fejfák, ár-
nyas akasztok, friss pászitok, csevegő madarak,
csendest és magányt találod.

Emlékezz, mily meglek érzelmek közt ke-
zesedett föl pár hó előtt a „Père Lachaise”-t. — Ez
a világ legszebb temetője. Vagy nem is temető,
hanem a halottak nagy városa, hol egy-
más mellé sürün rakott kö emlékek számtalan ut-
czavonalakat képeznek, melyeknek torony nag-
yúlk, templomai mauzóleumok.

A természetek, mely megviszgatná, alig
jut egy kisi hely e fényes márvány sorok és gránit-
lapok között. Fák, virágok kedveltenül nőnek kö-
zöttük; mádrállt nincs: a harmat kemény köre
esik.

A szívet — a vallás ihlete helyett — egy
különös gondolat foglalja el, látva, hogy a gazdók
mint erkölcök küzdeni a mulandóság ellen,
magok után mind nagy kömleket havga.

Szinte jó esett, midőn a széles sírkövek, e
nagy oszlopok, kik és érc alakok regeketegében egy
kisi fekete lakereztől búsulának.

„Ségény jó kult! — gondolám, — a te
hamvaitat mely porlatag emlék őrsi. — De mit
sem tesz. Te irtál néhány igaz könyvet az emberi szí-
v történetéből, s ezek fen tartják emlékeztetedet akor
is, midőn már a gazdagok búské márványából
nem lesz egyke, mint por, melyet a szél egyik
helyről a másikra röpít.

Párisról és a holtakról emlékeztet; most
egy előlöt akarok szólni, ki e nagy világvárosból
nem érzekett vissza a habzába, melyet tizenöt
év előtt hagyott el.

Tizenöt év, és benne anyai esemény, hogy
egy századdal fölér... benne azon esztendő, melynek
története, mint óriás meszege két korszakot
válszt el egymástól. Mily tengeztárság, elborítva
a nyugodt világot fölüllett, ugyanazon embereket
most égek emelve, majd az őrvény fenekéig slyntva.
Egy hullám jobbra, a másik balra szórta azokat, kik
remény és küzdelemben sokáig egyenlő mellett áll-
tak. S ez zaklatott föld, és ég közt hányadást fristák
kört nem azokat bámulom én legjobban, kiket láng-
elem, hírvény, nagy történetek emléke és hatalmas
népek rokonszenve újra meg újra fölemelt; hanem
ánálom azon szegény szenvedőket, kik minden
név nélkül iudtak az utlan tura, s az el-
hagyottság kínos éregeiben magoknak idegen vilá-
gban rendes munkakort, s ha nem is nagy, de tisz-
telet nevet tudtak kiküzteni. Nemgy fáradtság, tü-
relem és kitartás kellett ehez! Nekik nem volt más
pártfogójuk, mint lelki erejük; más támaszuk, mint
önmagok.

Ezek egyike — Országban Antal.

Ismerős név itthon, és ismerős Páris oly
körében, hol a becsülést nem parazolják méltalan-
lanokra.

Nem szokásom nagyító üvegen nézni azok
tehetségeit, a kiket szeretek. Nem is az irólót aka-
rok szólni, ki régibb divatlapjainkban érdekesen
érdekes külföldi közleményeket irt, s a magyar
regénytárat a „Párisi Mohikánok,” és a szinpadot

„Árva Feri” átlütelésével gyarapít; s mint kitűnő
tollrajzó író, ki e nemben egybees az album-
mal ajándékozott meg bennünket; s a sajtószertű
modorban dolgozó fényképirólót, ki Párisban is
föld tudta magát kélteni. Én jellemelőnek hő-
dolok, mi egy férfi legelső késsége.

A ki fölkeresse az ő műtermét a rue l’Ode-
on-on, nem gyönyöröl tisztaságú fényképeit bámulta
leginkább, hanem magát a derek mestert, kit tizen-
öt év munkájá, s savayra és küzdesse sem birtak
megtörni, vagy megváltoztatni. Ő maradt a régi,
vagy még jobb lett; mert valódi jellemnek a ná-
más természetével bírnak: nőnek a nyomás alatt.
Eletűján nem indult bolygó fények után, melyek
hinábra vezetheték; egy csillaga volt, melyre min-
dig nézett, — a becsület. S mily jó látni, ha ily
férfiak — sulys körülmenyek közt is — diadalra
vergődnek. Az ő diadal nem zajos töltésű, mely
kápztart, mint a futó fény; az ő diadal a munka
sikere — nélkülözésöl mert élet és be-
csült név.

S elfoglatla nehéz gondoktól, környeze ide-
gen világszóbi műveltségétől, ő nem tudott más
lenni, mint csupán magány. Lelekével mindig itt élt
és fölön, melytől távol esett. Ha egy-egy utazó
hazafi fölkereste, ünnep lett az mindkettőjökre nézve.
Lakása egy darab Magyarország volt idegen vil-
lágban.

Ő nem volt a hazaszerető szíjhóse, mint annyi
más; (fette)lmutató meg, mint szerető honát. Epen midőn
ünnepre a legnagyobb látogatás és jóvedelemnek
értendte: részt levet, melyen haza jutnia, egy percz
sem gondolkodott. Őda hgyta a búbiújs vil-
lágváros, minden biztos kilátással, s megtakarít-
tott kesereménnyel arra költö, hogy visszatérve, ne-
héz munkával idehaza új pályát törjön.

Emlékezz, máhát rendezte, mely hévvel
mondta nekem: hogy Magyarország a siet. Egy
égy költői szív ezen a hangon öjti ki kedvesének
névet.

S most itt van közöttünk, fáradva, munkál-
kodva műtermében^{*)}. Azok, kik ismernek nevét, kik
egykor érdeklő olvasást párisi leveleit, s kik be-
csülni tudják a jellemet, mely minden sorvszáj
köz becsületeivel vált a népfajánk, melyhöz származott
bizonyosan örömmel fogják fölkeresni, s megszo-
rvirán kezűt, mely a munkában el nem fáradott, a
szerelet hangján üdvözöl: István hozza t.

Fájdalom, midőn ég az örömdívműzés rü-
pen el ajkamról a visszatért felé: egyszerűsámd a
szomorúság hangján kelt becsült mondanom egy
másnak, ki nem fog visszatérni többé soha.

A Montparnasse fal közt nyi szomboru
mely megérdemli emlékeztetnie. Az alatt fekszik
Teleki Blanka grófnő, ki a hazát jobban szerette,
mint sem elmondhatná. Nem tetheték az ő sírjá-
hoz márványt, mely szilárdabb lenne, mint jelleme;
nem süthet az ő hamvaira napsgár, mely jobban
melegítene, mint mind szívének nemes szeretete volt,
a mig holtak.

Hirtelen halt meg Párisban, s temetési kísé-
rete csak kevés számon tisztelőköl állott. Ott volt
Guyon övegye, Michele, — a költő tudós, — a
Irányi Dániel, ki a koporsó fölött rövid emlékezté-
döt mondta.

Oh, mint el kellene eszűgüdnünk a nemes,
szerező szívek, és úgy lelkek elviesztése fölött, ha
nem lenne az ég vigász melyek Hugo Victor —
legmagasb ihletének egyik pillantásban, — így fe-
jezett ki:

Átlátom, hogy a sír, a mely itt be zárul,
Megyitja a mennyet,
S a mit mi utolsó határul gondoltunk,
Az még csak a kezdet.

Megint gyászfüzű alatt állók; pedig olvasom,
ki „a fájdalom tetheben” (a spanyolok leginkább „se-
mada de dolores”-nek nevezik), eléggé kiszámol-
kodta magát a most bizonyosan aravr, hogy — noha
ő sz van — rózsáligetek közé vezessem.

Van hely, hol örökös a — tavasz, s ez a
költészet országza.

A ki múlt napokban a Kisfaludy-társaság
utolsó ülésén jelen volt, az egy darabot láttam is

*) A nemzeti színházzal csaknem szemközt, a
Treichler-terházban. Gyönyörű, egészen saját
modorú képeit ajánljuk a közönség figyelmébe. Szerk.

örökös tavaszból. A költő, ki büszkeségünk és örömtünk, ki ragyogó lapokra idézi a „Daliás idők e t.”, egy vig épősa („Bolond Istók”) első énekét olvasta föl. Ez az ihlet és humor műve, mint az elragadtatót hallgatók mondák. Benne a megindító és nevetető, a felséges és kedélyes, a drámai és dalhang oly szép harmóniában ölelkeznek, mint régi hitregei képekben az ég és föld leányai. Egy sok színben ragyogó, új gyémánt ez az aranykoronában.

S a nagy költő, kit ha ismerne, fölünk még Milton és Byron harzaja is irigyelni fogna, éppen napokban küldte szét egy fölívást „Koszorú” című daltaplajára, mely új évvel indul meg.

Nagyon fildatlan lenne sopánkodni a fölött, hogy legnagyobb költőnk is daltaplaj-szerkesztésre van utalva; ez megtörténik máshol is; de a fölívásban van egy pont, mely szomorú világot vet közünségünk részévére.

Ha ez év végén ezer előfizetőre valószínű kilátása nem lesz: akkor Arany lapja meg sem indul, s ha a várakozásban később csalódni fog, az első félévvel megszűnik, azon szomorú tapasztalás-

csak azoknak gyelmeltek meg, ki Euripides verseiből valamit idézni tudtak.

Nálunk is vannak már egyes kivételek; de a bőségben élők nagyobb része — fájdalom — még nem indult meg az Orpheuszok laújára.

Botorság lenne azt kívánni, hogy a napi irodalom minden gyom-telégét pártolják csupán azért, mert magyar; szebbet és jobbat olvashatnak idegen nyelveken; de van egy-két kitünő vállalat, melynek pártolása legelső sorban ép a futuri osztály illetéme. A hazánk történetére vonatkozó munkákat nem lelik meg külföldi revuek-ben; nyelvünk baját és erejét nem tanulhatják meg francia költőktől; hőseink és nagyjaink vitéz tetteiről nem hallhatnak másutt balladákat.

De most veszem észre, hogy az örök tavaszból tövisbokrok közé jutottam. Ki kell hát bontakoznom, miután a művészetvilág újabb történeteit is kellene mondanom. De ez nem sok szóba kerül. Pillangós lesek, mely a virágokban kevés mézet kapva, gyorsan röppen egyikőtől a másikhoz.

Hangverseny-termeinknek szép vendége volt, Jan k o v s z k a L e o n ó r a k. a. ki az „Európa”-

lye Bécs), egy Ragozi nevű tengeri rabló és gyilkosról beszél. Részemről jobbnak vélem számolni a járattalanság tévedéire: és csak azok zomárosz tartani fenn haragunk tüzét, kik ellenünk r o z s a k a r a t b ó l — vétkeznek.

A nemzeti színházban — a mint beszélük — a P é n z k é r d é s t” játszásk, de csak a színlalak között. Nem szeretem kutatni a színfalli tököket, sőt nem is hiszem, hogy művészeink közül többen — filléres érdekek miatt — azzal fenyegetőznének, hogy elhagyják színházunkat. A ki az ügyet lélekkel szolgálja, bizonyára nem sokat néz arra, hogy fizetését „játékdíjjak” mellett, vagy a nélkül kapja-e meg? A ki pedig másiktól gondolkozik és tesz, többért árt saját nevének, mint az intézetnek.

Néhány év előtt több művész hasonló indokból hagyta el színházunkat.

S mit tapasztaltak?

A színház el lehetett nélkülöz, mert végre is nincs egyén, ki nélkülözhetlen volna; de ők nem lehettek el a színház nélkül. Elmentek nagy zajjal, s visszasajtoztek szép csöndesen.

Én is el tudom képzelni, mennyire fájhat

Beregvári Lajos.

sal gazdagodva, hogy nálunk nincs még oly közönség, mely tisztán tartalmazta becsülné szép-irodalmi lapot.

Nagyon van rá, hogy e sorok a fölívásban helyet foglaljanak, s ez éppen a szomorú ritűd. A közép osztály — a gyakran méltatlanul bántott középosztály — egy részét, s kivált szebb felet kivéve, a költők éneke csak kevés helyen lát vizshangra. Petőfi nem hiába írt haragos ódát az „elhibozt”, kevély urakhoz;” kik a szegény költőket lenézik, nem gondolva meg, hogy mily fontosak az emberiség mérlegén.

Sőt vannak, kik magasságukon vélnének csorbát ütni, ha még a költőket is csodálnák. Ők a „kölők” nem csinálnak sokat;” mint Nagy Sándor, a világhódító, ki midőn Thébét porig rontá, benne Pindár lakát megkimélte; ki Homér művét a Dáriustól kapott csodaszekrényben tartá, és Trója helyén Achill sírját megkoszoruzván, irigyelte a hős sorsát, kinek életét egy jó barát édesítette, halálát pedig egy nagy költő örökölte meg. Ők tán nevetnek rajta, ha olvassák, hogy a peloponnészi hadban a sziciliái foglyok közül

ban lengyel és magyar dalokat énekelt. Beszéli, hogy a nemzeti színpadon is akart énekelni, de a tulnagom idegű Erkel F. nagyon durván találta volna a lengyel nyelvet, melyen Kirákievitz írt, s a dalokat, melyektől egy nemzet lelkesül.

Jan k o v s z k a k. a. szép, ifjú lány, s a festői lengyel sipka és prémes ujjas még érdekesb térszik. Hangja olgőgy cseng, és szíve is dobog, de hogy hangja és szíve által hathasson, még so tanulmányra, hosszas művészi önképezésre van szüksége.

Hallom, hogy a philharmoniai hangversenyekre is készülnék, sőt Beethoven kilenczedik symphoniáját is, (melylyel egy lángeleme megkoronázta alkotásait), eld akarják adni, noha e nagy mű jelentékeny énekrészekkel bír, s így előadása sok nehézséggel jár. E hangversenyeket most is Erkel fogja vezetni, s így a Liszt meghívása pusztá hir volt, mely támadt és elhangzott. Talán még most is nehezelték rá, a mért z e n é n k r ő l írt könyvében meg-megtévedett? Amde nem e több jögon boszankodhatának S h a k s p e a r e - n, midőn „Measures for measure” vigjátékában, (melynek színhel-

gy önértzes drámai művészek, ha kevésbé jutalmazák, mint sok másodrendű ballerínát; de ez így volt mindig és mindenütt. Róma legnagyobb színésznének Rosciusnak jóval kevesebb díja volt, mint Dionysia tanácsosnőnek, kire évenként kétszázszor sesteriumot vesztgettek.

De ez végre is természetes. Látványért mindig több ember fizet, mint művészelért; mert baltehez csak ép szemek kellenek, míg a művészethez ép értelem. Már pedig a szem sokkal több ember sajátja, mint a képezett értelem.

Ha az emberzi szív ebben nem tudna meg nyugodni, akkor bizonyosan sok lángeleme letenné a tollat, esetet és vésőt; s felragadna a rőtöt és mérleget, mely jóvelmedmezőbb.

A budai népszínház körül jelenleg szélcsend van. A vihar, mely már hajótöréssel fenyegette e hányatotot intézetet, elsimult, mert — mint a keleti regében — megjelent a rózsaszín kék z, hozva a szabadulás olajját.

Éz az olaj — valóságban — egy tölt ereszény, (névtelen honfi vagy honleány adomány),

mely egy időre ismét. biztosítja a népszínház lételetét.

De ez nem élet, hanem tengetés.

Vételem segíthet egyszer-kétszer; de állandó életet másiktól kell biztosítani.

A lapok emlegetik, hogy legjobb lenne, ha ez intézetet a nemzeti színház venné át, s oda költöztetné a vigjátékok, bohózatot és operettet; míg itt a dráma és opera maradnának.

Oly eszme, melyet nem szabad elejteni, és nem szabad elvetni.

En az hízen, előbb a nemzeti színháznak szüksége volna rá, hogy saját pénzügyeit hozza rendbe, s csak aztán jegyvezze el magának a túl berton épület Tháliát.

Ha addig tenné, meglehet nem lenne boldogabb frívve, mint az olyan, midőn „az éhség és a szomjúság gal” házasíjják össze.

VADNAI KÁROLY.

Beregszászi Lajos.

Egyike azon ritka magyar irosainknak kiknek neve a mellett, hogy a hazában mindenütt elterjedte van: külföldön is dicséretesen ismeretes.

Beregszászi zongorái mindenütt kedvesek s a lyrai részre magas hangok zengéseiméket illetőleg a Bösendorfer, Streicher sbb. fűle készítményeket felülmúl. Sok tanulmány és gyakorlatlata került, hogy saját modoru zongoráit előállítsa — de a módszer si-

került s most európai hírnevet vívott ki mesterének. A legnagyobb világrázásokból a legtávobbi helyekről érkeznek hozzá megrendelések.

Beregszászi Temesvárot és Pesten tanult, s miután tanulmányozás véget a külföld nevezetesebb városait beutazta volna, a fővárosba telepedett le, hol most mint egyik legkitűnőbb iparosunk tiszteltetik. Pesti, bécsi, párisi műkiállításokn mindenütt nyert zongoráidat — s utjában a londoni nagy világtárlaton lön érremel díszítve. Örömmel mutattuk be Beregszászi a t. közönségnek mint a magyar ipar egyik legkitűnőbb képviselőjét — vajha minél többen lennének követői és hozzá hasonlók.

—r.

Vegyes rovatok.

Egyleti tudósítások.

— „Az első magyar egyesületi könyvnyomoda” már kiadta felhívását a közönséghez. Mindennemű a nyomdász szakmába vágó megrendelést elfogad; helyisége 3 korona-útcza” 18-ik szám alatti házában van.

Irodalom és művészeti mozgalmak.

— A jelesül szerkesztett „Pécsi lapok” Bánffy Simon vezetése mellett újra meg fognak indulni.

— Kóvér Lajos, „A hűm baklővé” című nagyobb vigjátékok írt.

— Szabó Richard újra vezérelt a „Dívatcsarnok” szerkesztésétől.

— Jankovska Eleonóra kisasszony szép jövőjű fiatal lengyel énekesnő f. hó 2-án hangversenyt rendezett „az irói segélyegylet javára.” A közönség elismeréssel fogadta az ifjú énekesnő szép lengyel dalait. Mellette még a nemzeti színház hárfása Dubez ur tünt ki mesteri játéka által. Alkalmilag megemlítjük a 10 éves hegedűművészt Hellis Kelemen, kit egy magán-hangversenyben valottunk, hol valóban mindenkit meglepett ügyessége mellyel nécz hangszerét kezelte. Mint halljuk a nemz. színházban is fel fog lépni.

Házasságok.

— Konkolyi Thege Miklós ur, ki a zeneszerzés terén néhány sikerült művel mutatta be magát, e napokban jegyzé el Madarassy Erzsi kisasszonyt.

— B. Földváry Sándor f. hó 4-én vette oltárhoz a kedvesen ismert Pázmány Szeréna kisasszonyt.

Haltalozások.

— Lucskay Bányó Józsefné szül. Kis-zántóy Dobay Rozália asszonyság a hó 30-án Kükemeny elhunyt.

— Osztroukly Osztrouczky Gusztáv pad-haragyon, (Trenesém.) 63 éves korában elhunyt.

Törvénykezési hírek.

— Szilágyi Virgil és Mezey Mór a katonai törvényesség által 10 évi várfogságra ítéltettek.

Megjelent új könyvek.

— „A fekete gyöngy” regény írta Sardon Viktor. Francziából Bodor Károly. Pest, Lauffer és Stolpán. Ára 1 frt. Ez ügyesen írott regényekből, készült egy sikeres épen ne legyen akadály a kedves olvasmányul szolgáló igen díszes kiállítású regény kelen. „Zalesomogyi Naptár” 1868-ra. Szerkeszté Nagy János, kiadja Vajdits József Nagy-Kunizsán. Ára nines költség, de alig hisszük, hogy drága legyen.

Van benne vers, novella, adoma néhány fametszet és a szokott naprtári rész.

— „Sanson a híres párisi böhér” emlékiratai. I fűzet; közli Erdőd. Pest Lauffer és Stolpán.

Nemzeti színház.

A múlt hét legértékesebb újdonsága „A csacska nők” című francia vigjáték volt. Egyes szellem darab, de melynek igazságszolgáltatásában frívól szóval nyilatkozik. Egy fiatal nő (Rys asszony) örök csacsakészségével sok bajt idéz elő mind magára, mind másokra. Társaságban egy spanyol grófnő titkos légytörőllt beszél, nem tudva, hogy a férj jelen van és komoran hallgat. Elbeszélése végén a férj előlép, fölfelezi magát, s kérli — a csábító nevet, melyet Rys asszony maga sem felejtett. E perczől fogva mindig e kérdés fölött, s a zaklatott nő hiába menekül előle egy faluba; ott is nyomába van. Rys asszony csacsakészsége egy másik nőre is elragad, s egy másik nyugodtan élő férjjet is zavarnak e jét. Így honyolódik — folytat érdelkesen és csendesen — a mese; míg végre a Nagy-Sándori kardi, melyet a gordiusi selyem csomó ketté vágatik, Rys asszony egy-egy egyes házassága lesz. Mindtét férjnek olyat hazudik, mellyől nyugalmukat visszanyerik. Egyiknek azt mondja, hogy a legyott hőse a grófnő saját testvére volt, a másikat este utján arról győzi meg, hogy az őt kétségbejött levd nem neki szót, s azt csupán tévedésből tálta föl. Így aztán Rys asszony és a csábító örökletnek megszabadulásának, a közönség pedig elmondokolhatik rajta, hogy a hönzéség milyen áldott dolog. A jelenetek azonban igen éntek, s a csacska nő Prielle Kornélia új művészetével játsza, hogy a közönség veszteség nélkül soha sem veheti le róla szereit. A többi szereplőt nem dicsérhetjük meg ennyire. Szigeti a főmó vigjátéki szerepeket sokszor bohózáti vonásokkal tálta. Lendvainé mint csacska nő is — Julia modorában éreleg és kis lányoskodik. Lendvain nem látszik meg, hogy szerket hódíthat; s legfőlebb is Felekit lehet meglicsérünk azért, hogy szerepét nem ejtette el.

Ketten Henrik még párszor hangversenyezett, de repertóriumában — mint látszik — nines sok változatosság. Ugyanazon darabokat játsza ugyanazon nagy közönségnek. Saját zenekarményeiből nem mutatott be semmit. Mellette fiatal énekesnőink énekelgettek többnyire szász-szert hallott és megunt népdalokat. Bámulni lehet a közönséget, hogy egy jeles dráma vagy vigjáték előadása jobban nem érdekli.

Budai népszínház.

— November 1-én és 2-án „Egy nyugalmas udvari szállás” francziából magyarosított vigj. 3 felv. Alantjár darabok már magukban véve sem menthették ki, hát ha még hozzá unalmasak is! A magyarosított Tarnay, hiába fíradott.

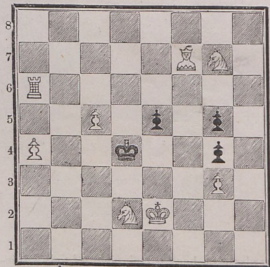
— Nov. 4-én „A nevelő”, vigj. 2 szakaszban, francziából fordították Tatay és Spaeralt. Ez már jézanabb mű az előbbinél, mindazonáltal a fordított jobbat is találhattak volna.

Sakk-rovat.

6-ik számú feladvány.

Madarassy Lászlóól (Pesten).

Sóét.

Világos.

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 3-dik sz. f. megfejtése.

Bayer Konrádtól.

Világos	Sötét	Világos A)	Sötét.
1) V2-e3	Fd2-e3: A)	1) . . . letársz szerint	
2) Fh4-d8	(tetszés szerint)	2) Vc3-e5 + tet. szer.	
3) Fd3-b6 + mat.		3) V-+ vagy F-+ mat.	

TARTALOM. Gyula Pál. — Rabszolgáság. — Élettani vázlatok. — Kilitás a szilgelyi várról Zalába. — Magyar történelmi rajzok. — Természeti tudományi eszmék. — Szépirodalmi csarnok: A rabszolgá álma. — A visszatért fekete. — Sevilla. — Tíz nap története. — Beregszászi Lajos. — Vegyes rovatok. — Sakk-rovat.